

Opis źródła:

Pisma, jest to zbiór wierszy, napisanych przez Karola Balińskiego – poetę urodzonego w 1817 roku na Lubelszczyźnie, a zmarłego w 1864 roku we Lwowie. Był on również członkiem grup narodowowyzwoleńczych, np. Stowarzyszenia Ludu Polskiego. Znany jest on głównie jako autor ballad, poematów oraz wierszy religijnych. Utwory zawarte w *Pismach* zaliczają się do tych właśnie kategorii. Oprócz wierszy, *Pisma* okraszone są wstępem, w którym Baliński zawiera swoje przekonania, jak również historię swojego zesłania na Syberię. Poniższy tekst źródłowy jest fragmentem tego Wstępu.

Miejsce i data wydania:

Poznań, 1849 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Brak informacji o miejscu przechowywania oryginału. Wersję cyfrową odnaleźć można, m.in.:
<https://polona.pl/item-view/6e3a4adf-b0ba-4557-8a2e-b93ac9485705?page=7>

Tekst źródła (fragment):

Największym dobrodziejstwem powstania 1831 r. było to, że jak grzmot ziemię, wzruszyło młode serca, nauczyło nas patrzeć nie na siebie, nie na karierę, jak świat nazywa, ale na ojczyznę. Już więc męczeńska śmierć Artura Zawiszy szerokie echo znalazła w młodzieży naszej. Kilku porwano z jego mogiły, zbierających szczątki jego szubienicy i grudki ziemi krwią rozstrzelonych jego towarzyszków zczerwienionej i wysłano do wojska na Kaukaz. [...] Chociaż niejeden z nas dzięki zagranicznej filozofii wstydział się wyznać, że kocha Boga, choć niejeden wypierał się i za mądrość poczytywał to sobie, jednak całe jego postępowanie zadawało fałsz tym słowom. I dość było jednego spojrzenia w siebie przy ciszy więziennej i oderwaniu się od świata, a wnet ów mniemany bezbożnik stawał się samym sobą, to jest wyznawał się głośno i sumiennie uczniem Chrystusa. Polska stawała mu się świętością religijną, cierpieć i umierać za Polskę, było u niego cierpieć i umierać w sprawie Bożej. Otóż jest cała tajemnica potęgi i nieśmiertelności polskiego ducha!

Słowniczek pojęć:

Powstanie listopadowe – https://pl.wikipedia.org/wiki/Powstanie_listopadowe

Artur Zawisza – [https://pl.wikipedia.org/wiki/Artur_Zawisza_\(kapitan\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Artur_Zawisza_(kapitan))

Stowarzyszenie Ludu Polskiego - https://pl.wikipedia.org/wiki/Stowarzyszenie_Ludu_Polskiego

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. O którym z powstań pisze autor?
2. Jaki stosunek ma autor do powstania i do jego uczestników? Czy według niego dobrze, że wybuchło, czy może wręcz przeciwnie? Co autor na ten temat pisze?
3. Jakie były przyczyny wybuchu powstania? Jakie grupy społeczne brały w nim udział? Jakie były jego skutki?
4. Jakie były trzy, największe bitwy powstania listopadowego? Kto zwyciężył w każdej z nich?
5. Z czym, według autora, tożsamy jest umieranie i walka za sprawę polską?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania, należy pamiętać o tym, że Karol Baliński był przedstawicielem młodych, którzy walczyli o wolność. Sam został skazany na śmierć, gdy wziął na siebie winę, za napisanie przez jednego z jego kolegów na tablicy, w szkole, sentencji: „A kiedyś niech mściciel powstanie z kości naszych”. Karę śmierci zamieniono mu na bezterminową służbę wojskową na Kaukazie, lecz ostatecznie został skazany na Sybir. Baliński był nadzwyczaj aktywnym wojownikiem o wyzwolenie. Zajmował się działalnością poetycko-wydawniczą, a należąc do Stowarzyszenia Ludu Polskiego pragnął wywalczyć wolną, republikańską Polskę, w której zlikwidowano by przywileje klasowe, czy też zniesiono ograniczenia dotyczące chłopów. W późniejszych latach brał on również udział w Wiosnie Ludów w Galicji, poznał Adama Mickiewicza, przebywając we Francji, zaś w 1863 roku przybył do kraju, aby wziąć udział w powstaniu styczniowym, jednak nie pozwoliło mu na to zdrowie.

Najważniejsze cezurę:

29/30 listopada 1830 – wybuch powstania listopadowego

21 października 1831 – stłumienie powstania listopadowego

14 listopada 1833 – egzekucja Artura Zawiszy

1839 – zesłanie Karola Balińskiego na Syberię

1842 – powrót Balińskiego z Syberii

22 stycznia 1863 – wybuch powstania styczniowego

Literatura pomocnicza:

Janik M., *Baliński Karol*, w: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 1. Kraków, 1935, s. 238–240.

Tyrowicz M., *Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie*, Warszawa 1964

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk